

Veďte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Počítačový program na objednávku

V současné době je zcela běžné, že podnikatelé při své podnikatelské činnosti využívají spoustu počítačových programů, které plní různorodé funkce. Nejedná se přitom pouze o počítačové programy či aplikace nainstalované na harddisku osobního počítače či notebooku (např. různé grafické či účetní počítačové programy), ale také například počítačové programy sloužící k obsluze různých výrobních strojů a zařízení (např. CNC strojů či zdravotnických přístrojů). V této souvislosti pak podnikatelé primárně hledají již existující počítačový program, ke kterému následně získají licenci opravňující je k jeho užívání.

Alternativně, nelze-li licenční smlouvu z nějakého důvodu uzavřít, nebo pokud nenašli počítačový program, který by splňoval veškeré jejich požadavky, můžou pověřit vývojem daného počítačového programu své kvalifikované zaměstnance nebo si vývoj tohoto počítačového programu objednat u třetí osoby, se kterou většinou uzavřou smlouvu o dílo, předmětem které je právě vývoj daného počítačového programu. V praxi se pak lze často setkat s otázkou, resp. požadavkem převodu majetkových autorských práv k danému počítačovému programu na podnikatele, který si jeho vývoj objednal.

Předně je nutné uvést, že počítačový program se dle českého právního řádu považuje za autorské dílo literární a jako takový podléhá autorskoprávní ochraně, která je upravena zejména v zákoně č. [121/2000](#) Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů (dále také jako „**autorský zákon**“). Obecně (až na některé výjimky) proto počítačový program nelze chránit prostřednictvím průmyslových práv duševního vlastnictví (např. patentů či užitných vzorů). Autor daného počítačového programu tak za běžných okolností nebude žádat o udělení ochrany Úřad průmyslového vlastnictví, místo toho se uplatní tzv. **princip neformálnosti**, podle kterého autorské právo autora vzniká již okamžikem vyjádření daného díla v objektivně vnímatelné podobě bez nutnosti činit jakýkoliv formální úkon.[\[1\]](#)

V této souvislosti jsou pak zcela zásadní také následující znaky autorskoprávní ochrany v České republice:

1. autorem počítačového programu může být pouze **fyzická osoba, která dílo vytvořila;**
2. obsahem autorské práva jsou **osobnostní a výlučná majetková práva autora;**
3. osobnostní ani majetková práva autora **nelze převést a autor se jich nemůže vzdát;**

S výše uvedeného je zřejmé, že **požadavek na převod majetkových autorských práv k počítačovému programu nemá oporu v českých právních předpisech.** Mají-li pak některý podnikatelé zájem, aby v budoucnu mohli užívat daný počítačový program bez jakýchkoliv omezení, resp. v co největším rozsahu, nabízí se několik řešení.

Licence k počítačovému programu

Pojem licence obecně označuje oprávnění k výkonu práva duševního vlastnictví.[\[2\]](#) Podnikatel, který má zájem o užívání vybraného počítačového programu, uzavře s jeho autorem licenční smlouvu, v rámci které si smluvní strany současně domluví rozsah a podmínky tohoto užívání. Podnikatelé většinou uzavírají licenční smlouvy k již existujícím počítačovým programům, nic však nebrání tomu, aby jí uzavřeli k počítačovému programu vyvinutého na objednávku.

Při uzavírání licenční smlouvy je pak nutné důkladně zvážit rozsah poskytované licence, aby nabyvatel mohl tuto licenci užívat dle požadovaného účelu, tj. většinou v co největším možném rozsahu. Zejména je pak nutné zvážit, časový, územní a množstevní rozsah licence a v neposlední řadě také to, zda je poskytovaná výhradní či nevýhradní licence.

K požadovanému účelu pak můžeme za nejvhodnější považovat **výhradní licenci**, v důsledku které autor počítačového programu po dobu trvání této licence nemůže poskytnout tutéž licenci třetí osobě, a současně se sám musí zdržet jakéhokoliv výkonu práv k tomuto počítačovému programu.[3] Tímto způsobem lze zajistit, aby po dobu trvání licence byl daný počítačový program užíván pouze osobou, která si jeho vývoj objednala.

Výhodou výhradní licence oproti licenci nevýhradní je pak zcela jednoznačně také **právo nabyvatele (objednatele) domáhat se soudní ochrany autorských práv** k danému počítačovému programu, zejména pak ochrany před neoprávněným zásahem do jeho práva či odstranění následků tohoto zásahu (včetně náhrady škody či vydání bezdůvodného obohacení)[4]

Co se týče **časového rozsahu udělované licence**, za účelem užívání daného počítačového programu v co největším rozsahu dochází většinou k uzavření licenční smlouvy „*na dobu neurčitou*“. S ohledem na povahu majetkových autorských práv, které obecně trvají po dobu autorova života a 70 let po jeho smrti, přičemž nelze disponovat licenci k výkonu majetkových autorských práv, které již netrvaly, však lze spíše doporučit formulaci „*na dobu trvání majetkových práv autora k dílu*“,

V případě **územního rozsahu udělované licence** pak lze doporučit sjednání **neomezeného územního rozsahu**, tj. oprávnění užívat daný počítačový program na celém světě. To stejné platí také pro **množstevní rozsah udělované licence**, v důsledku kterého by mohlo dojít k omezení počtu uživatelů daného počítačového programu či například omezení počtu zařízení na kterých může být daný počítačový program nainstalován, tj. i v tomto případě lze doporučit **neomezený množstevní rozsah**.

Za účelem dosažení stanoveného účelu, tj. oprávnění užívat daný počítačový program v co největším rozsahu, je určitě vhodné do licenční smlouvy zakomponovat také **ustanovení opravňující nabyvatele (objednatele) k poskytování podlicencí třetím osobám**, tj. k poskytování daného počítačového programu k užívání i třetím osobám.[5] V opačném případě by mohl být nabyvatel (objednatel) dané licence výrazně omezen například při další distribuci daného počítačového programu.

V neposlední řadě pak lze doporučit, aby příslušná licenční smlouva upravovala také **omezení autora ve vztahu k odstoupení od smlouvy**, zejména pak oprávnění odstoupit od smlouvy v případě nečinnosti nabyvatele.

Postoupení výkonu majetkových práv

Objedná-li si podnikatel vývoj počítačového programu u třetí osoby (případně svěří jeho vývoj svým kompetentním zaměstnancům, má-li takové k dispozici), nabízejí se kromě licence další možnosti jak zajistit nerušené užívání daného počítačového programu.

V této souvislosti však netřeba zapomínat na to, že autorem díla může být pouze **fyzická osoba, která dílo vytvořila**. Autorem počítačového programu tak za žádných okolností nebude osoba, která si vývoj počítačového programu objednala (a rovněž ani zaměstnavatel, který případně svěřil jeho vývoj svým zaměstnancům). Autorem počítačového programu tak bude vždy fyzická osoba - vývojář nebo skupina těchto vývojářů, kteří se přímo podíleli na vývoji daného počítačového programu.

Dle autorského zákona pak platí, že je-li dílo vyhotoveno zaměstnancem ke splnění jeho povinností vyplývajících z pracovněprávního nebo služebního vztahu, tj. vytvoří-li zaměstnanec daný počítačový program v rámci své pracovní činnosti, jedná se o tzv. **zaměstnanecké dílo**. Veškerá majetková práva k tomuto zaměstnaneckému dílu (například právo dílo užívat, udělovat licence k tomuto dílu třetím osobám apod.) pak vykonává svým jménem a na svůj účet přímo zaměstnavatel,^[6] bez toho aby musel s daným zaměstnancem, resp. autorem díla uzavírat jakoukoliv licenční či jinou smlouvu, tj. majetková autorská práva k danému počítačovému programu vykonává přímo ze zákona.

V případě **počítačových programů na objednávku** pak autorský zákon stanovuje fikci, na základě které se veškeré počítačové programy vytvořené na objednávku považují rovněž za zaměstnanecká díla a **objednatel se považuje za zaměstnavatele**.^[7] Současně je však nutné doplnit, že v tomto případě je třeba rozlišovat, zda dodavatelem objednaného počítačového programu je fyzická nebo právnická osoba, kdy jak již bylo uvedeno, autorem díla nemůže být právnická osoba.

Situace bude zcela zřejmá, objedná-li si podnikatel vývoj počítačového programu u fyzické osoby. Autorem počítačového programu bude tato fyzická osoba a objednatel se bude považovat za zaměstnavatele, tj. bude vykonávat veškerá majetková práva k danému počítačovému programu přímo ze zákona. Objedná-li si však podnikatel vývoj počítačového programu například u softwarové společnosti, autorem daného počítačového programu nebude tato obchodní společnost, ale její zaměstnanci, tj. fyzické osoby, které se přímo podíleli na vývoji daného počítačového programu. **Veškerá majetková práva k danému počítačovému programu tak bude v pozici zaměstnavatele vykonávat ze zákona uvedená softwarová společnost, která tento počítačový program dodává.**

Podnikatel v pozici objednatele pak může získat oprávnění k užívání daného počítačového programu také na základě **postoupení výkonu majetkových práv**. Dle autorského zákona totižto platí, že zaměstnavatel může právo výkonu majetkových práv postoupit třetí osobě, která se následně považuje za zaměstnavatele. Uvedené je však možné pouze se svolením autora, které je neodvolatelné a vztahuje se i ke všem případným dalším postoupením.^[8]

Nechce-li autor počítačového programu toto svolení udělit, nelze výkon majetkových práv postoupit. Objednatel pak může pouze uzavřít licenční smlouvu, nebo nepřipadá-li uzavření licenční smlouvy v úvahu, může se pokusit dosáhnout požadovaného účelu jiným alternativním způsobem (například koupí části závodu, do které byl vyčleněn daný počítačový program nebo koupí obchodního podílu v dané softwarové společnosti).

Závěr

Je-li cílem podnikatele, který si vývoj počítačového programu objednal u třetí osoby, zajistit si užívání tohoto počítačového programu v co možná největším rozsahu, lze uzavřít, že postoupení výkonu majetkových autorských práv poskytuje širší způsob užití díla jako je tomu v případě licence, u které je způsob užití omezen v licenční smlouvě.

Za výhodu oproti licenci pak může být považovaná také skutečnost, že při postoupení výkonu majetkových autorských práv dochází k postoupení také veškerých licencí již uzavřených s třetími osobami, tj. kromě samotného počítačového programu může nabyvatel (objednatel) získat také případnou klientskou základu.

Mgr. Michal Hašan,
advokátní koncipient

Doležal & Partners s.r.o., advokátní kancelář

Koliště 1912/13
602 00 Brno

Růžová 1416/17
110 00 Praha

tel.: +420 543 217 520

e-mail: office@dolezalpartners.com

Zdroje:

1. § 2 zákona č. [121/2000](#) Sb., autorský zákon
2. § 2358 odst. 1 zákona č. [89/2012](#) Sb., občanský zákoník
3. § 2360 zákona č. [89/2012](#) Sb., občanský zákoník
4. § 41 zákona č. [121/2000](#) Sb., autorský zákon
5. § 2363 zákona č. [89/2012](#) Sb., občanský zákoník
6. § 58 odst. 1 zákona č. [121/2000](#) Sb., autorský zákon
7. § 58 odst. 7 zákona č. [121/2000](#) Sb., autorský zákon
8. § 58 odst. 1 zákona č. [121/2000](#) Sb., autorský zákon

[1] § 2 zákona č. [121/2000](#) Sb., autorský zákon

[2] § 2358 odst. 1 zákona č. [89/2012](#) Sb., občanský zákoník

[3] § 2360 zákona č. [89/2012](#) Sb., občanský zákoník

[4] § 41 zákona č. [121/2000](#) Sb., autorský zákon

[5] § 2363 zákona č. [89/2012](#) Sb., občanský zákoník

[6] § 58 odst. 1 zákona č. [121/2000](#) Sb., autorský zákon

[7] § 58 odst. 7 zákona č. [121/2000](#) Sb., autorský zákon

[8] § 58 odst. 1 zákona č. [121/2000](#) Sb., autorský zákon

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Smluvní autonomie vs. ochrana slabší strany v moderním kontraktačním právu](#)
- [Reklamace vad stavby](#)
- [Konec „severních ateliérů“? Nový stavební zákon otevírá dveře k rekolaudaci ubytovacích jednotek na plnohodnotné byty](#)
- [Oceňování nemovitosti a přiměřená náhrada při zrušení spoluvlastnictví](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 33.: Prevence střetu zájmů \(jednatel × společnost\)](#)
- [Úročení jistoty \(kauce\), kterou skládá podnájemce nájemci - II. díl](#)
- [Když obecní pozemky již nemusí být obecní - institut mimořádného vydržení v obecním právu](#)
- [Střet zájmů členů volených orgánů obchodních korporací: pravidla, proces a následky](#)
- [Dvě kiwi denně: EU schválila první zdravotní tvrzení pro čerstvé ovoce](#)
- [Nová „tlačítková“ povinnost pro e-shopy](#)
- [Digital Omnibus: Revoluce v datech, nebo jen nová zátěž pro podnikatele?](#)